

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ

ศาสตราจารย์ดร.สุวิภา อังคารม

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔

ประจำเดือน กุมภาพันธ์ - เมษายน ๒๕๖๔

วิทยาลัยนฤพิลาของ

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

เว็บไซต์วิทยาลัยนฤพิลาของ

เพจวิทยาลัยนฤพิลาของ

การแข่งขันทักษะทางวิชาการ

วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
ได้รับรางวัล
ชนะเลิศเหรียญทอง

การแข่งขันทักษะทางวิชาการ
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ ๕
ปีการศึกษา ๒๕๖๓
ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

๕ มีนาคม ๒๕๖๔

วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔ ประจำเดือน กุมภาพันธ์ - เมษายน ๒๕๖๔

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่ ข่าวสาร ความรู้ กิจกรรมและผลงาน ของวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
๒. เพื่อเผยแพร่ผลงานของครู ณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน
๓. เพื่อเป็นสื่อกลางอันดีระหว่างบ้าน วิทยาลัยฯ ชุมชน ทั้งยังเป็นการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาวิทยาลัยฯ

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์สมภพ เขียวมณี ผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ
 ดร.สุพจน์ สุภาพ รองผู้อำนวยการฯ ฝ่ายวิชาการและงานวิจัย
 นายสายันต์ เกิงศรี รองผู้อำนวยการฯ ฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา
 นายพินิตร์ กลับทวี รองผู้อำนวยการฯ ฝ่ายบริหาร
 นางสาวรัชฎาภรณ์ จันทร์ทอง รองผู้อำนวยการฯ ฝ่ายนโยบายและแผน
 นางสาวชุดิพันธ์ ภูเจริญณิษฐ์ รองผู้อำนวยการฯ ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม
 นายจรรยา จันทสิโร หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์
 นางสาวนุกิจ สุขสวัสดิ์ หัวหน้าภาควิชาศึกษาทั่วไป
 นายดิวัฒน์ ภาคคุณ หัวหน้าภาควิชาดุริยางคศิลป์

บรรณาธิการ : นายอภิวิชญ์ เหล่าอัน

กองบรรณาธิการ

นายชำนาญ แก้วสว่าง	นางนงลักษณ์ เขียวมณี	นายอำนาจ อาจมั่งกร
นางสาวศิริพร ชาดยานนท์	นางสาวกรรณิการ์ เสวะนา	นายธนภัทร ทองระย้า
นายวรกิตต์ หยกประดิษฐ์	นายชัยทัต โสพระขรรค์	นายมนตรี สุขกลัด

ภาพถ่าย : นางนงลักษณ์ เขียวมณี,นางสาวนุกิจ สุขสวัสดิ์

พิสูจน์อักษร : งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สารบัญ

- บรรณาธิการแถลง.....๑
- แนะนำบุคลากรใหม่.....๒
- แสดงความยินดีกับบุคลากร นักเรียน นักศึกษาของวิทยาลัยฯ.....๒
- จำโทน (๒).....๗
- บทบาทของวิเศษทรงพลัง : ของคลังขุนแผน.....๙
- รูปแบบจารีตดุริยางคศิลป์.....๑๑
- สังคมไทยกับวัฒนธรรมไทย.....๑๕
- คณิตศาสตร์กับการเล่นเกม.....๑๖
- เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยกับคำศัพท์ที่คนไทยมักใช้ผิด ๆ.....๑๗
- ประมวลภาพกิจกรรมต่าง ๆ.....๑๘

บทบรรณาธิการ

พบกันอีกแล้ว...สำหรับอ่างทองนาฏดุริยางคศาสตร์ ฉบับที่ ๔ เป็นฉบับสุดท้ายของปีการศึกษา ๒๕๖๓ หลังจากผ่านพ้นเหตุการณ์วิกฤต COVID-19 วิทยาลัยฯ ได้มีการจัดการเรียนการสอนตามปกติ ในครั้งนี้ นักเรียน นักศึกษา ได้มีโอกาสพบคุณครู อาจารย์ เพื่อนพ้องน้องพี่ ทุกคนล้วนแล้วต่างมีความสุขกันถ้วนหน้า แม้เหตุการณ์จะปกติ แต่ทุกคนยังปฏิบัติตามมาตรการเว้น ระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ทั้งการเรียนการสอน และทุกกิจกรรมทั้งใน และนอกวิทยาลัยฯ เพื่อป้องกันและลดการแพร่กระจายเชื้อ COVID-19 ไม่ให้กลับมาอีก ในการจัดการเรียนการสอน หรือการประกวด แข่งขันประเภทต่าง ๆ ก็ดำเนินการไปตามปกติ หรือตามหน่วยงาน ดำเนินการ ในฉบับนี้กองบรรณาธิการได้รวบรวมผลงาน กิจกรรม เกียรติคุณของวิทยาลัยฯ ประกอบไปด้วยผลงานครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และบทความ เกร็ดความรู้ องค์กรความรู้ด้านต่าง ๆ ทั้งหมด ๖ เรื่อง

สำหรับวารสารฉบับนี้ เป็นฉบับพิเศษ คือ วิทยาลัยฯ จัดโครงการ “สองเมษายอยศพระกนิษฐาธิราชเจ้า” ๒ เมษายน ๒๕๖๔ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นครั้งแรก ซึ่งมีท่านอดีตรัฐมนตรี ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ข้าราชการ องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ประชาชน รวมทั้งผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมมากมาย และอีกความภาคภูมิใจ คือ ภาควิชาศึกษาทั่วไป ฝ่ายวิชาการและงานวิจัย ได้นำนักเรียน เข้าร่วมการแข่งขันทักษะวิชาการ ครั้งที่ ๕ ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ ได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทอง ทั้งนี้ขอต้อนรับสมาชิกใหม่ สู้ริ้วเขียว-ขาว ขอแสดงความยินดีกับคณะครู นักเรียน นักศึกษา ที่ได้รับรางวัล สร้างชื่อเสียงให้กับวิทยาลัยฯ ซึ่งติดตามได้จากวารสาร ฉบับนี้..

ขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ให้การสนับสนุนข้อมูล รูปภาพ รวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ พบกันใหม่ฉบับหน้า ฉบับที่ ๕ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ ครับ.....

บรรณาธิการ

แนะนำบุคลากรใหม่

นายธนาพงษ์ พรหมทัศน์

ตำแหน่ง อาจารย์

ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขา มานุษยดุริยางควิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แสดงความยินดีกับบุคลากรที่ได้รับรางวัล

นางสาวสุพัตรา โปธาราม

ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่งานการเงินและบัญชีชำนาญงาน
ได้รับประกาศเกียรติคุณเป็นข้าราชการพลเรือนดีเด่น
ประจำปี ๒๕๖๓ จังหวัดอ่างทอง

นายสุทธิชัย อรุณโน

ได้รับรางวัลผู้ฝึกสอนดีเด่น

(ด้านการสวดมนต์หมู่ฯ ทำนองสรภัญญะ) จังหวัดอ่างทอง

นางสาวนุกิจ สุขสวัสดิ์

ได้รับรางวัลผู้ฝึกสอนดีเด่น

(ด้านการสวดมนต์หมู่ฯ ทำนองสรภัญญะ) จังหวัดอ่างทอง

รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ

เด็กหญิงปรีณาภา ปานซาลี

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๒ การแข่งขันบรรยายธรรม
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

นางสาววิรัชฐา ัญญูเจริญ

รางวัลชนะเลิศ การประกวดเรียงความ
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

นายภากร พวงพิกุล

ได้รับรางวัลเข็มฝีมือศรทอง อันดับที่ ๒
สาขาเครื่องสายไทย ในการประกวดบรรเลงดนตรีไทยศรทอง
ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓

นางสาวพัทธ์ธีรา ดิสรธรรม

รับเกียรติบัตรโครงการประกาศเกียรติคุณ
“วัฒนธรรมวินิต” เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ระดับจังหวัด

นางสาวสุภาวดี ปาจิตต์

ได้รับรางวัลเข็มฝีมือศรทอง อันดับที่ ๗
สาขาเครื่องสายไทย ในการประกวดบรรเลงดนตรีไทยศรทอง
ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓

นายธนวัฒน์ ฤกษ์มณี

ได้รับคัดเลือกรับรางวัลเข็มฝีมือศรทอง ลำดับที่ ๑๐
สาขาปี่พาทย์ ในการประกวดบรรเลงดนตรีไทยศรทอง
ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓

รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ

นายมงคล แซ่ใจ้ว

รับรางวัลนริศรานุวัตติวงศ์ สาขาโซนยักษ์

นายอุรัชฌา หวังในธรรม

รับรางวัลนริศรานุวัตติวงศ์ สาขาโซนพระ

นางสาวณัฐธิดา นิมวรรณ

รับรางวัลนริศรานุวัตติวงศ์ สาขาคีตศิลป์ไทย

นายวีระศักดิ์ นุ่มเจริญ

รับรางวัลนริศรานุวัตติวงศ์ สาขาปี่พาทย์
เครื่องมโระนาดทุ้ม

รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ ระดับมัธยมศึกษา ประเภททีมหญิงล้วน การประกวดสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัย
ทำนองสรภัญญะ ประเภททีม ๕ คน ระดับจังหวัดอ่างทอง

การแข่งขันวิชาการ ครั้งที่ ๕ ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

๑. เด็กชายศิริพงษ์ มะณีเนียม รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ การแข่งขันเสนาะทำนองกู่ก้องชิงชัย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
๒. นางสาวยี่หวา สมบูรณ์ รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันเสนาะทำนองกู่ก้องชิงชัย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
๓. เด็กหญิงจุฑามาศ สิงห์ห้วง และเด็กหญิงปณิยาพร แก้วสว่าง รางวัลเหรียญทอง อันดับ ๔ การแข่งขันเสนาะทำนองกู่ก้องชิงชัย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
๔. เด็กหญิงศศิธร โต๊ะจงมล รางวัลชนะเลิศ การคณิตคิดเร็ว (เดี่ยว) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
๕. นางสาวนิจิวิดี จำปีหอม รางวัลชนะเลิศ การคณิตคิดเร็ว (เดี่ยว) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
๖. เด็กหญิงรำปาว สมบูรณ์ รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันการกล่าวสุนทรพจน์ (เดี่ยว) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
๗. นายปิโตรจน์ กุลสุ รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันการกล่าวสุนทรพจน์ (เดี่ยว) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
๘. เด็กหญิงอรัญญา แก้วประเสริฐ รางวัลเหรียญทอง อันดับ ๑๑ ร้องเพลงภาษาอังกฤษ (เดี่ยว) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
๙. นางสาวธนัชชา ต่ายคำ รางวัลเหรียญทอง อันดับ ๕ การแข่งขันร้องเพลงภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
๑๐. เด็กหญิงวรวรรณ ศรีราม รางวัลเหรียญเงิน การแข่งขันspelling bee (เดี่ยว) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
๑๑. นางสาวเปมิกา บุญเสริม รางวัลเหรียญเงิน การแข่งขันspelling bee (เดี่ยว) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
๑๒. เด็กหญิงลินนิภา มาลา เด็กหญิงสิริวราภรณ์ เต็งแย้ม และเด็กชายอดิเทพ เพชรเสนา รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๒ การแข่งขันโครงการคณิตศาสตร์ (ทีม) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
๑๓. นายภากร พวงพิกุล นางสาวภัณฑิลา กองมูล และนางสาวชาลิสา บุญเมือง รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันโครงการคณิตศาสตร์(ทีม) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
๑๔. เด็กหญิงปณิศา ศุภอม รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ เล่านิทานคุณธรรม (เดี่ยว) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
๑๕. นางสาวปณิดา โกมุกพันธ์ รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันการเล่านิทานคุณธรรม (เดี่ยว) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

การแข่งขันทักษะวิชาการ ครั้งที่ ๕ ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

๑๖. เด็กชายจิรภัทร อินทร์เอี้ยว และเด็กหญิงพรพรรณ สิทธานนท์ รางวัลเหรียญทอง อันดับ ๔ การแข่งขันมารยาทไทย (ทีม) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
๑๗. นายกันท้อเนก ภูบุญทอง และนางสาวปิยะฉัตร ชินวงษ์ รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันมารยาทไทย (ทีม) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
๑๘. เด็กชายพลิษฐ์ วัฒนปริชานนท์ เด็กหญิงพิมพ์ชนก บุญชัย และเด็กหญิงพิมพ์ณดา ศรีพงษ์อัศรา รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ การแข่งขันโครงการวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
๑๙. นางสาวพันธิตรา ตรีชัยศรี นางสาวสุทธิดา ถัดดาอ่อน และนางสาวสุพิชญา สาริมาศย์ รางวัลเหรียญเงิน การแข่งขันโครงการวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
๒๐. เด็กชายพิพัฒน์ มาลัย และเด็กหญิงวิภาวี พันธชัยภูมิ รางวัลเหรียญเงิน การแข่งขันลีลาศ (ทีม) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
๒๑. นายประพัฒน์สร ผลธูสะ และนางสาวสุธิดา ภูอินทร์ รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๒ การแข่งขันลีลาศ (ทีม) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
๒๒. เด็กหญิงนวรา พากฎิพัทธ์ รางวัลเหรียญทองแดง ตอบปัญหาสุขศึกษาพลศึกษา (เดี่ยว) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
๒๓. นางสาวชญัญญา นุช ธรรมมณี รางวัลเหรียญทองแดง ตอบปัญหาสุขศึกษาพลศึกษา (เดี่ยว) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
๒๔. เด็กหญิงชนาธิภา สอนสอน และเด็กหญิงมนทกานติ เขียมสกุล รางวัลเหรียญทอง อันดับ ๔ ประดิษฐ์ของใช้จากเศษวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุในท้องถิ่น (ทีม) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
๒๕. นายเิบท สุพรศิลป์ชัย และนายอานนท์ สุขประเสริฐ รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ การตกแต่งประดับผ้า (ทีม) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
๒๖. นายไตรภพ ไมนา รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๓ การแข่งขันวาดภาพทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
๒๗. นายสิริพงศ์ พงศ์ทองคำวงศ์ นางสาววิษฐา สิงห์ไธทอง และนางสาวรินรดา พากฎิพัทธ์ รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ การตัดต่อคลิปวิดีโอ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

ในฉบับที่ที่ผ่านมาได้กล่าวถึงภาพรวมของการละเล่นรำโทนในภาพรวมไปแล้ว ดังนั้นในฉบับนี้จะได้กล่าวถึง กระบวนการเล่นรำโทน โดยละเอียด เพื่อที่จะให้เห็นบรรยากาศจริง ของการเล่นรำโทน ก่อนที่จะพัฒนาและคงรูปอยู่ในรูปแบบ การแสดงรำโทนเช่นปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาแก่ผู้ที่สนใจ การแสดงพื้นบ้านประเภทนี้ โดยกระบวนการเล่นรำ ที่จะกล่าวถึงนั้น ใช้กรณีศึกษาของคณะรำโทนบ้านหน้าวัดโบสถ์ อำเภอสามโก้จังหวัดอ่างทอง ดังนี้

รำโทนสามโก้ หมู่บ้านหน้าวัดโบสถ์ ตำบลสามโก้ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ได้รับการฟื้นฟูโดย นายทองอาบ ไข่แก้ว และนายสวัสดิ์ หอมลำตวน (เสียชีวิตแล้ว) อดีตผู้ใหญ่บ้าน เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๑ ด้วยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ไว้เป็น เอกลักษณะประจำท้องถิ่น จึงได้ชักชวนเพื่อนบ้านที่เคยเล่นรำโทนมาร่วมประชุมหารือเพื่อทำการฟื้นฟูรำโทนขึ้นมาอีกครั้ง จากนั้นจึงสืบทอดต่อ ๆ กันมาจนถึงปัจจุบัน เป็นที่รู้จักในชื่อ “รำโทนสามโก้” ได้รับความนิยมนำไปแสดงในหลาย ๆ จังหวัด และเผยแพร่ให้แก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ด้วยกระบวนการเล่นรำโทนนั้น สามารถแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ ขั้นเตรียม

ขั้นตอนนี้จะแบ่งออกเป็น ๒ เหตุการณ์ คือ เหตุการณ์แรกคือ ขั้นตอนเชิญชวนและนัดหมายผู้เล่น และเหตุการณ์ ที่ ๒ คือ ขั้นตอนการไหว้ครู เหตุการณ์แรกจะเป็นการจัดเตรียมสถานที่โดยผู้นำหมู่บ้านหรือผู้รับผิดชอบ ประกาศขอแรง จากลูกบ้านหรือสมาชิกในหมู่บ้าน ให้นำพืชมารวมกันไว้ที่ลานกลางหมู่บ้าน หรือลานกว้างที่ได้กำหนดไว้ ลักษณะของ สถานที่ในการละเล่นนั้น ไม่ได้กำหนดไว้เป็นแบบแผนว่าจะต้องมีขนาดกว้างหรือยาวเท่าใด แต่จะต้องมีลักษณะ เป็น ลานกว้างที่สามารถรองรับผู้เข้าร่วมการละเล่นรำโทนได้ จำนวนผู้เล่นนั้นจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวน ครัวเรือน และสมาชิกภายในหมู่บ้านนั้น ๆ

ส่วนขั้นตอนไหว้ครูนั้น จะกระทำก่อนการเล่นรำโทนจะมีการประกอบพิธีไหว้ครู โดยในกรณีนี้ยกตัวอย่างกรณี ของนางหย่า เริ่มลึก ผู้อาวุโสในกลุ่มรำโทน และเป็นผู้ได้รับมอบพิธีไหว้ครูมาจากหลวงพ่อบึง วัตถุประสงค์ ผู้เชี่ยวชาญ ในการประกอบพิธีไหว้ครูต่าง ๆ เป็นผู้นำการไหว้ครู ส่วนเครื่องประกอบในพิธีไหว้ครู ได้แก่ ฐูป ๙ ดอก เทียน ๑ เล่ม ดอกไม้ มงคล ๓ สี สุรา ๑ ขวด เงินค่ากำนัล ๑ บาท ๕๐ สตางค์ พร้อมด้วยอุปกรณ์ประกอบจังหวะทุกชนิดได้แก่ กลองโทน ฉิ่งกรับ และผู้เล่นรำโทน จะต้องเข้าร่วมพิธีไหว้ครูด้วย

ขั้นตอนที่ ๒ ขั้นการเล่นรำโทน

เมื่อถึงเวลาที่กำหนดแล้ว สมาชิกจะมารวมกัน ยืนหรือนั่งล้อมกันเป็นวงเต็มลานกว้าง โดยมีผู้ตีระฆังและนักร้อง นำอยู่ฝั่งใดฝั่งหนึ่งของกองไฟ ตรงกลางมีกองไฟหรือบางครั้งจะใช้ตะเกียงเจ้าพายุตั้งไว้แทน เมื่อจะเริ่มการเล่นรำโทน ผู้นำหรือหัวหน้าหมู่บ้าน จะกล่าวนำเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์และกำหนดการของการละเล่นในครั้งนี้ให้แก่ทุกคนได้รับทราบ จากนั้นทุกคนลุกขึ้นยืนตรง และเริ่มร้องเพลงเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ตามลำดับ (หรือเลือกร้องเพลง ประเภทใดประเภทหนึ่งก็ได้) จากนั้นจึงนั่งลงล้อมวงเพื่อร้องเพลงไหว้ครู เมื่อร้องเพลงไหว้ครูจบ จึงเข้าสู่เพลงอื่น ๆ ตามลำดับ วิธีการเชิญรำฝายชาย จะเดินเข้าไปโค้งฝายหญิงเพื่อเชิญชวนให้ออกมาเป็นคู่รำของตนเอง เมื่อฝายหญิงตกลง ก็จะเดินเข้ามาในวง สมทบกับคู่อื่น ๆ แล้วเริ่มรำคู่กันไป เป็นลักษณะการเดินเป็นวงกลมทวนเข็มนาฬิกา ทั้งผู้ชายและหญิง จะรำคู่กันไปเรื่อย ๆ มีการรำตีบทประกอบเพลงหรือการรำโดยใช้ท่าอิสระ หยอกล้อกันไป บางครั้งอาจถึงเนื้อถึงตัวกันบ้าง แต่ก็ไม่พองาม การละเล่นรำโทนแต่ละครั้งจะแบ่งเป็นรอบ ๆ ในแต่ละรอบอาจจะร้องเพลงเดี่ยวแต่ซ้ำกัน ๒-๓ รอบ หรือ ร้องเพลงหลาย ๆ เพลงต่อเนื่องกันไป โดยใช้เวลา ๕-๑๐ นาที เมื่อหมดรอบ ฝายชายจะเดินไปส่งฝายหญิงที่เดิม แต่หาก ประสงค์จะรำคู่กันต่อไปอีกก็สามารถทำได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของทั้งสองฝาย

การละเล่นรำโทนจะดำเนินไปเรื่อย ๆ อาจใช้เวลาประมาณ ๒-๓ ชั่วโมง จึงจะยุติการละเล่น ก่อนจะยุติการละเล่น จะมีการร้องเพลงส่งท้ายที่เรียกว่า “เพลงลา” ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจากลา หรือการขอขมาลาโทษต่อครูบาอาจารย์ ต่อคู่รำของตน ต่อผู้ใหญ่ที่อาจพลั้งเผลอไปล่วงเกินในระหว่างการละเล่น และวรรคสุดท้ายของบทเพลงจะเป็นการกล่าวลา และนัดหมายเพื่อเจอในการเล่นครั้งต่อไป

ขั้นตอนที่ ๓ คือ หลังจากการเล่น

ในขั้นตอนนี้จะเริ่มขึ้นเมื่อเสียงเพลงและเสียงโทนยุติลง ผู้นำหรือหัวหน้าหมู่บ้านกล่าวขอบคุณนักดนตรี ดนตรี และสมาชิกในหมู่บ้านที่มาร่วมการเล่น พร้อมทั้งอวยพรให้เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ รวมถึงนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการเล่นรำโตนครั้งต่อไป จากนั้นทุกคนก็จะช่วยกันเก็บของ และจัดการสถานที่ให้อยู่ในความเรียบร้อย ใครที่นำตะเกียงเจ้าพายุมา ก็จะนำตะเกียงของตนเดินทางแยกย้ายกลับบ้านไป

ปัจจุบันการเล่นรำโตนสามโก้ ได้เปลี่ยนสภาพจากการเล่นมาเป็นรูปแบบการแสดงรำโตน กล่าวคือ ด้วยความนิยมลดลง มหรสพและการละเล่นใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายมีความทันสมัย และสอดคล้องกับบริบทปัจจุบันทำให้รำโตนสามโก้ กลายเป็นการรวมกลุ่มของผู้ที่มีความสามารถ และมีความสนใจในรำโตนตั้งแต่อดีตเป็นกลุ่มหลัก เพื่อบริหารจัดการแสดงรำโตน ตามคำเชิญของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีการกำหนดหน้าที่ของสมาชิกในคณะอย่างชัดเจน เช่น คนตีโตน นักร้อง ผู้รำ ในการแสดงแต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ ๔๐ นาที แต่ทั้งนี้สามารถตัดทอนได้ตามเวลาที่ผู้ว่าจ้างหรือผู้จัดทำ กำหนด แต่ก็ไม่ต่ำกว่า ๑๐-๑๕ นาที การเล่นรำโตนสามโก้ปัจจุบัน จะมีลำดับขั้นตอนการเริ่มเล่นจนจบแต่ละครั้งแบ่งเป็น ๓ ลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ ขั้นตอนการไหว้ครู ขั้นตอนการเตรียมการแสดง และขั้นตอนเริ่มการแสดงต่อเนื่องจนจบเพลงลา เมื่อจบเพลงลา ผู้รำกลับมายืนแถวหน้ากระดานเหมือนตอนเริ่มต้น พร้อมร้องเพลงอ่างทอง ซึ่งถือว่าเป็นเพลงสัญลักษณ์ของจังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็นเพลงปิดท้ายและจบการแสดง

ผู้แสดงแต่เดิมใช้ผู้ชายผู้แสดงชายจริงหญิงแท้ ปัจจุบันศิลปินพื้นบ้านฝ่ายชายเหลือน้อยลงเพราะเสียชีวิตหรือด้วยภาระในวิชาชีพไม่สามารถมาร่วมแสดงได้ จึงทำให้ผู้รำฝ่ายชายขาดหายไปหลายคนไม่ครบตามจำนวนผู้รำฝ่ายหญิง ดังนั้นในปัจจุบันถ้าต้องการผู้รำเกิน ๔ คู่ ก็ใช้คู่รำที่เป็นหญิงรำในบทบาทของฝ่ายชาย

การเล่นรำโตนสามโก้ มีบทเพลงรำโตนเป็นจำนวนมาก ทั้งที่แต่งขึ้นเอง และจดจำต่อ ๆ กันมาสามารถรวบรวม เพลงได้ถึง ๑๐๑ เพลง เป็นเพลงเบิกโรง เพลงไหว้ครู เพลงเกริ่นนำ และเชิญชวนรำวง เพลงเกี่ยวพาราสิ เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ ๒ เพลงที่มีเนื้อหาสนับสนุนนโยบายเชื้อผู้นำประเทศ เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราว นิทานพื้นบ้าน และสุดท้ายคือ ชุดเพลงลา ที่จะได้นำมาเสนอในตอนต่อไป

การจัดลำดับเพลงในการแสดง ขึ้นอยู่ในดุลยพินิจของผู้ร้องว่าจะใช้เพลงใดร้องก่อนหลัง หรือจะตัดเพลงใดออก บทเพลงรำโตนสามโก้ ค่อนข้างจะเป็นเรื่องราว ไม่นิยมร้องเพลงใดก็ได้เป็นเพลงเบ็ดเตล็ด แต่ต้องเลือกร้องอยู่ในกลุ่มของ ชุดเพลงแต่ละช่วง ถ้ามีเวลาจำกัด เช่น เมื่อมีการเชิญไปแสดงเพื่อการสาธิตประมาณ ๒๐-๓๐ นาที ก็จะมีการจัดเพลงให้ ลงตัวในชุด รบ รัก จาก ลา ซึ่งจะมีการตัดทอนให้เหมาะสมกับเวลา

ดนตรีประกอบการเล่นรำโตนสามโก้เดิมใช้โตน ต่อมาเห็นว่ากลองรำมะนาเวลาตีจะมีเสียงดังเร้าใจมากกว่า จึงเปลี่ยนมาใช้รำมะนา ๒ ใบ ตีแทนโตน แต่ปัจจุบันใช้รำมะนาเพียง ๑ ใบ ฉิ่งและกรับ ส่วนผู้ตีรำมะนาจะเป็นทั้งผู้ตี ผู้ร้อง ที่เป็นต้นเสียงในการร้องเพลงรำโตน และอยู่ในกลุ่มผู้ช่วยร้องที่เล่นเครื่องประกอบจังหวะด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ก็จะเห็นภาพของความเปลี่ยนแปลงของการเล่นรำโตนสามโก้ สู่การแสดงรำโตนสามโก้ ในกรณีดังกล่าวเป็นผลที่เกิดจากบริบททางสังคมและเศรษฐกิจที่ส่งผลให้ศิลปินต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ปรับการแสดง ให้ถูกใจผู้ชมมากที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งที่ศิลปินควรคำนึงถึงให้มาก ถ้าไม่อย่างนั้นศิลปะการแสดงใด ๆ ที่ไม่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ก็จะค่อย ๆ เสื่อมความนิยมและหายไปนั่นเอง

ภาพที่ ๑

แสดงภาพศิลปินรำโตนนายลิขิต จิตต์กระจำง (เสื้อสีแดง) กำลังตีรำมะนาพร้อมทั้งเป็นนักร้องนำ นางละเอียด จิตต์กระจำง (เสื้อสีน้ำเงินลายทาง) กำลังตีฉิ่งพร้อมทั้งร้องเป็นลูกคู่ บรรเลงประกอบระบวนการถ่ายทอดให้แก่คณะครูอาจารย์ นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ณ ศาลาประชาคมบ้านหน้าวัดโบสถ์ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง

ภาพที่ ๑

บทบาทของวิเศษทรงพลัง : ของคลังขุนแผน

อภิวินัย เหล่าอัน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

“วันทอง 2021” ละครช่องวัน 31 กำลังโด่งดังในปัจจุบันที่ทุกคนติดตาม

จากการได้ศึกษาในเรื่องขุนช้างขุนแผน วรรณคดีที่มีเค้าเรื่องของความเป็นจริง

ก็เป็นเรื่องหนึ่ง que แสดงให้เห็นค่านิยมอย่างชัดเจน หนึ่งในตัวละครนั้นก็คงไม่พ้นพระเอกอย่าง “ขุนแผน” ในสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย จะพบว่ามึ่สิ่งที่คุณคนใฝ่หา เพื่อให้ได้มาครอบครอง ย่อมแตกต่างกันไป ตามแต่ค่านิยมของสังคมในยุคนั้น ๆ หนึ่งในความนิยมชมชอบของคนทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่ได้ชื่อว่า “ผู้ชาย” นั่นก็คือ “ของดี” คงหมายถึงประเภทเครื่องรางของขลังนั่นเอง ของดี ๓ อย่างของขุนแผน ได้แก่ **กุมารทอง ม้าสีหมอก และดาบฟ้าฟื้น**

ความเป็นมาของการหาของดีมาไว้ในครอบครองของขุนแผน คือในช่วงเวลาที่ขุนแผนกลับมาจากไปศึกรบพบว่านางพิมพิลาไล หรือนางวันทองไปเป็นเมียขุนช้าง และต่อมาขุนช้างยังกล้าแก้งให้ต้องเสียนางลาวทองอีกคน จนเกิดความรู้สึกคับแค้นใจจึงพยายามหาหนทางให้ได้ของดีมาไว้กับตัว เพื่อเป็นการเสริมความแข็งแรงหรืออำนาจแห่งตน ซึ่งคิดว่าหากต่อไปจะทำการใด ๆ ก็จะได้สะดวกง่ายดายและมีฤทธิ์มีอำนาจมากขึ้น ตามแบบของชายชาติตรีในยุคสมัยนั้น จึงออกเดินทางเสาะแสวงหาของวิเศษดังกล่าว ซึ่งต่อมาก็ได้ดาบฟ้าฟื้นและม้าสีหมอก ซึ่งขุนแผนรำพึงว่า

จะตีดาบซื้อม้าหากุมาร
ถ้าสามสิ่งนี้ได้สมอารมณ์นึก

ให้เชี่ยวชาญวิชาได้ฝึก
จะอีกทีก็มาอย่างไรก็ไม่กลัว

(เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน, ๒๕๕๕ : ๒๕๓)

เรื่องขุนช้างขุนแผน ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างบทบาทของวิเศษของขุนแผนหนึ่งอย่าง คือ กุมารทอง ซึ่งเป็นลูกชายคนแรก of ขุนแผนกับนางบัวคลี่ กุมารทองเป็นของดีอันดับแรกที่ขุนแผนได้มา เมื่อตอนที่ขุนแผนถูกนางบัวคลี่ลอบฆ่า แต่ขุนแผนรู้ตัว ตกตึกจึงฆ่าห้องนางบัวคลี่แล้วนำเด็กไปทำพิธีโนโบสถ์ ปลุกเสกด้วยคาถาอาคมและตั้งชื่อว่า “กุมารทอง” ขุนแผนก็ฆ่าห้องนางควักเอาเด็กไปทำพิธีปลุกเสกเป็น “กุมารทอง” ดังที่ปรากฏในบทกลอนว่า

วางย่ามเปิดกลักแล้วชักชุด
เอาไม้ชัยพฤษ์พระยายาย
ยันต้นารายณ์แผลงฤทธิ์ปิดศรีษะ
ยันต้นารายณ์ฉีกอกปกปิดกลาง
เอาไม้รักปักเสาชิ้นสี่ทิศ
ลงเพดานยันดั่งสังวาลอัมรินทร์
เอาไม้มะริดกันเกราเถากันภัย
ตั้งจิตสนิทไว้ที่ทาง

ตีเหล็กไฟจุดเทียนขึ้นแดงร่า
ปักเป็นขาพาดกันกุมารวาง
เอายันต์ราชะปะพื้นล่าง
ลงยันต์นางพระธรณีที่พื้นดิน
ยันต์ปิดป้องธวงสายสิญจน์
ก็พร้อมสิ้นในตำราถูกทำทาง
ก่อชุดจุดไฟใส่พื้นล่าง
ภาวนานั่งอย่างกุมารทอง

(เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน, ๒๕๕๕ : ๒๗๔)

กุมารทองนี้ติดตามขุนแผนไปทุกหนทุกแห่ง โดยไม่มีใครมองเห็น คอยรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ขุนแผนรู้ อยู่เสมอ บางครั้งก็สามารถแปลงเป็นคนได้ การใช้กุมารทองของขุนแผนในครั้งแรกก็คือ เมื่อหมื่นหาญพ่อของนางบัวคลี่ตามมา ขุนแผนก็ให้กุมารทองพาตนหนีออกจากวิหารที่เพิ่งทำพิธีเสร็จ ดังที่ปรากฏในบทกลอนว่า

ขุนแผนไม่สะทกสะท้านอำมรินทร์ปลุก
ขุนแผนเดินผ่านโผนโจนชีคอ
กุมารทองโลดปิงทะเลสิ่งปร้อ
พวกหมื่นหาญไม่เห็นตัวข้ามหัวไป

ผีลูกผุดลุกขึ้นพุดจ้อ
กุมารทองช่วยพ่อให้พ้นภัย
พาพ่อออกตามรูดาลได้
ด้วยฤทธิ์ไกรไสยเวทวิชาการ

(เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน, ๒๕๕๕ : ๒๗๕)

และตอนที่ขุนแผนก็ไปลักพาตัวนางวันทองจากขุนช้างก็มีกุมารทองนำไปด้วย ขณะที่ขุนแผนเกือบจะฆ่าขุนช้างและนางวันทองด้วยความโกรธแค้น แต่กุมารทองก็ได้เข้าขวาง และห้ามเอาไว้ทั้งสองครั้ง ดังที่ปรากฏในบทกลอนว่า

“กุมารทองป้องปิดสะกิดตาบ	ประนมกราบยิ่งโกรธส่ง
ถีบต้อยเตะจากเตียงลง	กุมารตรงยืนขวางไม่วางมือ”
“อึดอึดวัดเหวี่ยงกุมารทอง	อย่าปิดป้องกุมจะฆ่าให้ฉิบหาย
กุมารทองยึดตาบังไม่วางวาย	คิดเสียดายทิ้งตาบกระเดื่องใจ

(เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน, ๒๕๕๕ : ๒๙๕)

หลังจากนั้นกุมารทองก็ได้ติดตามขุนแผนไปทุกที่ คอยปกป้องระวังภัยให้ขุนแผนและนางวันทองตลอดระยะเวลาที่ทั้งสองหนีไปด้วยกันจนไปอยู่กับพระพิจิตร ต่อจากนั้นก็มีการกล่าวถึงกุมารทองน้อยมาก หรือเรียกว่าบทบาทของกุมารทองหายไปช่วงระยะหนึ่ง จนเมื่อนางวันทองถูกประหารแล้วขุนแผนก็ได้ให้กุมารทองอยู่กับพลายชุมพลซึ่งอยู่กับย่า ในขณะที่ตนเองกลับไปเมืองกาญจนบุรีกับนางลาวทอง และนางแก้วกิริยา บทบาทของกุมารทองมาปรากฏชุดอีกครั้งหนึ่งเมื่อครั้งที่พลายชุมพล ซึ่งเข้าไปปกป้องนางศรีมาลาจากการที่ถูกจมน้ำในบึงตึงจนพลานมาถูกตน จึงหนีออกจากบ้านยามาหาพ่อ และจะพบว่าในขณะที่เดินทางมาด้วยกันกับพลายชุมพล ก็สามารถแปลงร่างเป็นเด็กวัยเดียวกันเดินทางไปเป็นเพื่อนน้อง และอีกครั้งหนึ่งที่กุมารทองเดินทางไปสุโขทัยเพื่อตามหาตาและยาย ดังที่ปรากฏในบทกลอนว่า

จะกล่าวถึงเจ้าพลายชายชุมพล	ดั้นด้นเดินป่าพนาสันต์
พอเข้าเขตบุรีศรีสุพรรณ	กุมารนั้นก็กลายเป็นเด็กน้อย
ชวนพูดเล่นเป็นเพื่อนพลายชุมพล	ทั้งสองคนเดินตามกันร่อยร้อย
พระสุริยาบ่ายแสงลงอ่อนคล้อย	เจ้าพลายสร้อยเศวราโคกแสนคะนึ่ง

(เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน, ๒๕๖๐ : ๗๒๘)

ดังนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าของวิเศษของขุนแผนสิ่งหนึ่งที่ยังส่งผลมาถึงปัจจุบัน คือ **กุมารทอง** ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นเรื่องราวชีวิตความสัมพันธ์ในโลกของกุมารทอง ไม่ใช่แค่การบูชาในฐานะที่เป็นเครื่องรางของขลังสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สามารถบันดาลโชคความความสำเร็จแต่อย่างเดียว แต่ยังมีนัยยะเชิงคุณค่าทางจิตใจด้วย กล่าวคือ กุมารทองเป็นเหมือนลูกแท้ ๆ ของตนเอง ไว้คอยคอยปกป้องระวังภัย พุดคุยปรึกษาหรือระบายนปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต

บรรณานุกรม

- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และชุมสาย สุวรรณชมภู **วรรณคดีไทยสำหรับครู** พิมพ์ครั้งที่ ๗. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, ๒๕๖๑.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน**. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๕๕.
- ถาวร ลิกขโกศล. **เสภาเรื่องขุนช้าง-ขุนแผน ฉบับสมบูรณ์สามภาคและฉบับต่างสำนวน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตาดตา, ๒๕๕๘.
- рінฤทัย สัจจาพันธ์ **เรื่องเล่าขุนช้างขุนแผน**. กรุงเทพฯ : บริษัทธารปัญญาจำกัด, ๒๕๔๔

ประเพณีและวัฒนธรรมของไทยถือเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ที่ได้ยึดถือปฏิบัติและมีการสืบทอดต่อกันมา ตั้งแต่ครั้งโบราณ มีความเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ และศาสนาพราหมณ์ ในด้านพิธีกรรมต่าง ๆ สำหรับคำว่า “พิธีกรรม” หมายถึง การกระทำที่คนเราสมมติขึ้นเป็นขั้นเป็นตอน มีระเบียบวิธีเพื่อที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวังไว้ มีแรงกระตุ้นในการที่จะดำเนินชีวิตต่อไป อีกนัยหนึ่ง “พิธีกรรม” หมายถึง พฤติกรรมที่มนุษย์พึงปฏิบัติต่อความเชื่อทางศาสนาของตนเองไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดก็ตาม ต่างมีการปฏิบัติต่อศาสนาตามศรัทธาความเชื่อของตนเอง จึงก่อให้เกิดเป็นพิธีกรรมทางศาสนาขึ้น ส่วนคำว่า “ประเพณี” ตามพจนานุกรมภาษาไทยฉบับบัณฑิตยสถาน ได้กำหนดความหมาย ของคำว่า “ประเพณี” ว่า “ขนบธรรมเนียมแบบแผน” ซึ่งสามารถแยกคำออกได้เป็น “ขนบ” หมายความว่า “ระเบียบ แบบอย่าง” ส่วนคำว่า “ธรรมเนียม” หมายความว่า “ที่นิยมใช้กันมา” เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกันจึงมีความหมายว่า “ความประพฤติที่คนส่วนใหญ่ยึดถือเป็นแบบแผนและได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นต้นแบบให้คนรุ่นต่อ ๆ ไปได้ประพฤติปฏิบัติตามกันต่อไป” พิธีกรรมและประเพณีจึงจัดเป็นจารีตประเพณี นับว่าเป็นสมบัติที่ทรงคุณค่ายิ่ง จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านการปฏิบัติให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ ในการทำพิธีกรรมต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เป็นการรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่มีความหลากหลายให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ส่งผลให้สังคมไทยมีจารีต ขนบธรรมเนียม และประเพณีที่งดงาม สำหรับจารีตทางด้านดุริยางคศิลป์ไทยจึงมีความสัมพันธ์กับพิธีกรรม ไม่ว่าจะเป็นงานประเพณีใด ๆ ก็จะมีดนตรีบรรเลงประกอบในพิธีกรรมนั้นด้วยเสมอ เช่น ประเพณีการบวชนาค ประเพณี ลอยกระทง ประเพณีโกนจุก เป็นต้น ซึ่งแยกออกเป็นจารีตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. จารีตดนตรีไทย วงการดนตรีไทยจะให้ความเคารพศรัทธายึดถือต่อเทพเจ้า และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ซึ่งได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ เริ่มตั้งแต่การฝากตัวเป็นศิษย์ต่อครูเพื่อเรียนดนตรี นิยมทำพิธีกันในวันพฤหัสบดี ที่สำคัญต้องไม่ตรงกับวันพระ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่นักดนตรีไทยมีกรรมองข้าม สิ่งของที่ใช้ในการทำพิธีประกอบไปด้วย ชั้นล่างหน้า ๑ ใบ ดอกไม้ ธูป เทียน เงินจำนวน ๖ บาท ต่อมาเริ่มมีการทำพิธีไหว้ครูของแต่ละสำนักดนตรีหรือบ้านดนตรี จะมีขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การครอบครู การจับมือ (ช้องวงใหญ่) และการจับมือตะโพน มีขั้นตอนตั้งแต่ “วันสุกดิบ” จะนิมนต์พระสงฆ์ มาสวดพระพุทธมนต์เย็นที่บ้านเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่เจ้าของงาน และแขกที่มาร่วมในพิธี ซึ่งจะมีปีพาทย์บรรเลงประกอบในพิธีด้วย โดยการบรรเลงเพลงชุดโหมโรงเย็น เพลงกราวใน เพลงเรื่องต่าง ๆ เป็นต้น เป็นการรอพระสงฆ์มาสวดอีกทั้งยังเป็นการสร้างบรรยากาศภายในงานให้มีความศักดิ์สิทธิ์เข้มขลัง ช่วงพระสงฆ์มาถึงบ้านงานจะมีการบรรเลงเพลงรับพระ เช่น เพลงกราวใน เพลงเร็ว เพลงเชิด เป็นต้น เมื่อพระสงฆ์ถึงพิธีเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ประธานจุดธูปเทียนเพื่อบูชาพระรัตนตรัย ปีพาทย์จะบรรเลงเพลงสาธุการ เมื่อพระสงฆ์ประพรมน้ำพระพุทธมนต์จะบรรเลงเพลงมหาชัย เมื่อเสร็จพิธีสงฆ์ในลำดับการส่งพระปีพาทย์จะบรรเลงเพลงพระเจ้าลอยถาด เพลงเชิด เป็นต้น เมื่อถึงวันไหว้ครูจะยึดถือปฏิบัติทำพิธีกันในวันพฤหัสบดี ต่อมาใช้ฤกษ์สะดวกโดยถือว่าวันอาทิตย์เป็นมิตรกับครู จึงอนุโลมทำพิธีกันในวันอาทิตย์ ช่วงเช้าของวันไหว้ครูปีพาทย์จะบรรเลงเพลงชุดโหมโรงเช้า เพลงเรื่อง ฯลฯ เมื่อถึงช่วงประกอบพิธีไหว้ครูจะมีครูผู้ใหญ่ที่เจ้าของงานให้ความเคารพนับถือหรือครูที่ได้ประสิทธิประสาทเพลงให้กับบ้านของตนเป็นผู้อ่านโองการ บางสำนักดนตรีจะมีเพียงพิธีกรเป็นผู้กล่าวนำเท่านั้น จะไม่มีการบรรเลงหน้าพาทย์ เช่น สำนักปีพาทย์ครูพริ้ง ดนตรีรส บ้านปีพาทย์ครูสำรวย แก้วสว่าง เป็นต้น ในปัจจุบันสำนักดนตรี และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ นิยมมีการบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ประกอบในพิธีด้วย

๒. **จารีตเครื่องสายไทย** สมัยโบราณเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายไทยจะมีการจับข้อมือข้อมือเช่นเดียวกับทางด้านของปี่พาทย์ มีการสอนวิธีการจับคันทักขอ วิธีการนี้ เพื่อให้เป็นเสียงต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ขั้นการต่อเพลง ภายหลังไม่นิยมการจับท่าสี่ซอทางด้านหลังของผู้เรียนเหมือนกับการจับฆ้องวงใหญ่ และตะโพนซึ่งดูแล้วไม่เหมาะสม จึงใช้วิธีการครอบคิ่งแทน จากการสัมภาษณ์ ครูเดช คงอิม ได้กล่าวถึงคำพูดของคุณครูพินิจ ฉายสุวรรณ (ศิลปินแห่งชาติ) และครูอุดม อรุณรัตน์ ว่า “สมัยก่อนนั้นในการจับมือของผู้ที่เรียนเครื่องสายจะต้องให้ครูเครื่องสายเป็นคนจับ ส่วนการหัดสีคันทักเข้าคันทักออกนั้นครูจะสอนเพลงง่าย ๆ ไปก่อน ต่อมาจะบอกนี้ให้ผู้เรียนสีทำนองเพลงเลย เมื่อเรียนเพลงในขั้นพื้นฐานหมดแล้ว เมื่อจะเรียนเพลงหน้าพาทย์จะมีการทำพิธีครอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ประสิทธิต่อตัวของผู้เรียน แม้แต่ทางด้านนาฏศิลป์ไทยจะมีการจับข้อมือข้อมือเป็นรายบุคคลเช่นเดียวกัน ปัจจุบันเนื่องจากผู้เรียนมีจำนวนมาก จึงใช้วิธีทำตามครู

๓. **จารีตด้านคีตศิลป์ไทย** จารีตทางด้านคีตศิลป์ไทยหรือการขับร้องไทย ในสมัยโบราณ เป็นรูปแบบการสอนแบบปากต่อปาก เพื่อสะดวกและเป็นการย่นระยะเวลาของการเรียน นิยมใช้วิธีการครอบคิ่งเพียงอย่างเดียว จากนั้นจึงเริ่มเรียนและต่อเพลงจากครูผู้สอนได้

๔. **จารีตการเรียนดนตรี** การเริ่มต้นเข้ามาในระบบของการเรียนดนตรีไทยจะมีขนบธรรมเนียมที่เป็นขั้นตอนหรือเรียกว่า “**จารีต**” ที่นักดนตรียึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสำนักดนตรี บ้านดนตรี และหน่วยงานการศึกษาที่สอนวิชาดนตรีไทยต่าง ๆ เช่น วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันราชภัฏ เป็นต้น ผู้เรียนจะต้องทำพิธีฝากตัวเป็นศิษย์ต่อครูก่อน ซึ่งมีการปฏิบัติสืบทอดกันมา จนถือได้ว่าเป็นจารีตพิธีกรรม หรือเรียกว่า “**พิธีบูชาครู**” ในปัจจุบันเรียกว่า “**พิธีค้ำบิครุ**”

๕. จารีตการใช้เครื่องดนตรี เป็นสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา สำหรับในหมู่นักดนตรีไทยที่ใช้ดนตรีเป็นอาชีพ หรือที่เรียกว่า “บ้านปี่พาทย์” โดยเฉพาะบ้านที่มีวงปี่พาทย์มอญจะมีจารีตพิธีกรรมความเชื่อต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน จะเห็นว่าคนไทยไม่นิยมนำปี่พาทย์มอญเข้าไปใช้บรรเลงในพิธีกรรมที่เป็นงานมงคลเลยถึงแม้ขวามอญจะใช้ในทุกพิธีกรรม ก็ตาม เนื่องจากเชื่อว่าเสียงของปี่พาทย์มอญ มีทำนองที่เศร้าโศกจะต้องใช้บรรเลงในงานอวมงคลเท่านั้น ต่อมามีการนำ ปี่พาทย์มอญไปบรรเลงประกอบการแสดงต่าง ๆ เช่น โขนสด ละครรำ ลิเก เป็นต้น ทำให้เป็นที่นิยมกันมาก สามารถสร้าง บรรยากาศและอรรถรสให้กับผู้ที่ชมการแสดงได้ จึงเป็นที่มาของคำว่า “การแสดงแบบพื้นทาง” ระยะเวลาที่มีการนำ ตะโพนมอญและเปิงมางคอกเข้าไปบรรเลงในวงดนตรีประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะการนำเครื่องดนตรีไปใช้กับพิธีกรรม ข้ามพิธี ดังคำพูดของครูประจิม สิทธิโชค และครูเดช คงอิม ที่ว่า “อะไรก็รัวเปิง อะอะอะไรก็รัวเปิงมาง” ในช่วงที่ ปี่พาทย์มอญยังไม่แพร่หลายมากนัก มีปี่พาทย์มอญบางคณะได้ริเริ่มสร้างรางระนาดเอก รางระนาดทุ้ม รางระนาดเอก เหล็ก และรางระนาดทุ้มเหล็กขึ้น นิยมเรียกเครื่องดนตรีทั้ง ๔ รางนี้ว่า “เครื่องรางทองฆ้องไทย” เมื่อนำไปบรรเลง ในงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานศพ งานทำขวัญนาค เป็นต้น ชาวบ้านจะตื่นตาตื่นใจมากจนกลายเป็นจารีตอิกกรูปแบบหนึ่ง ทำให้รับงานได้ในราคาที่สูงขึ้น ต่อมามีการนำหุ่นกลองทัด แท้ตะโพน ไปแกะเป็นลวดลายต่าง ๆ พร้อมทั้งลงรักปิดทอง และนิยมปิดด้วยกระจกสีเขียว สีนํ้าเงิน โบราณเรียกว่า “เครื่องเขียวเครื่องแดงและเครื่องนํ้าเงิน” ซึ่งถือเป็นจารีต อย่างหนึ่งที่คนรุ่นใหม่อาจมองข้ามไป สำหรับในการรับงานนั้นทางโตโม่ปี่พาทย์ จะบอกราคากับเจ้าภาพไปว่าราคาเท่าไร เช่น หากรับเวลาละ ๑,๒๐๐ บาท จะมีเงินมัดจำจำนวน ๒๐๐ บาท โดยจะบวกค่ากํานลไว้ด้วย ต่อมาพัฒนามาเป็น จำนวนเงิน ๑๒ บาท ๒๔ บาท และ ๓๖ บาท เป็นต้น ถ้าหากหาฆ้องมอญจำนวน ๔ โค้ง ทางเจ้าภาพจะต้องจัดเตรียม ผ้าขาวจำนวน ๕ ผืน ดอกไม้ ธูป เทียน หมาก พลุ เหล้า บุหรี่ เพื่อใช้สำหรับบูชาครูและบูชาเครื่องดนตรี เรียกว่า “เครื่องกํานล” สมัยก่อนจะให้คนปีเป็นผู้ตั้งกํานล ซึ่งถือว่าเป็นการให้เกียรติกัน สำหรับพิธีไหว้ครูของปี่พาทย์ชาวบ้านนั้น นานครั้งจึงจะมีการทำพิธีกัน เนื่องจากผู้ที่จะมาเป็นผู้อ่านโองการไหว้ครูหายากกว่าในปัจจุบันมาก จะใช้ผู้ที่อาวุโสในวง ของตนเป็นผู้อ่านโองการ หรือบางครั้งก็จะไปหาจดคํากล่าวจากผู้รู้แล้วนำมากล่าวนำ ส่วนการบูชาครูของ วงปี่พาทย์นั้น ลูกวงหรือผู้ที่มาร่วมงาน ใครอยากจะทำสิ่งใดมาถวายก็สามารถนำมาได้ เช่น หมู เห็ด เป็ด ไก่ อาหารคาวหวานผลไม้ เป็นต้น บางครั้งเครื่องบูชาครูมีจำนวนมากจะให้นำเอากลับไป จะทำพิธีกันในวันพฤหัสบดีเป็นการจัดงานวันเดียว โดยในช่วงเช้าจะมีการบรรเลงเพลงโหมโรงเช้า เพลงเรื่อง เป็นต้น ต่อมาจะเป็นการไหว้ครูเมื่อธูปหมดดอกจึงลาครู จากนั้น มีการเลี้ยงพระเพล หลังจากเสร็จพิธี จะเป็นการสังสรรค์กันระหว่างเครือญาติและลูกศิษย์ลูกหา ไม่นิยมมีการบรรเลงใด ๆ ส่วนการแต่งกายของผู้ที่อ่านโองการนำบูชาครูจะแต่งกายเพียงนุ่งขาว ห่มขาว ห่มสไบพาดบ่า บางท่านไม่สวมเสื้อใช้เพียง ผ้าขาวม้าพาดบ่า ไม่มีการแต่งแบบพราหมณ์แม้กระทั่งหมอบทำขวัญ อย่างดีจะสวมเสื้อแขนยาวสีขาว ผูกเน็คไท นุ่งกางเกง ขาวยาว สีดำ ภายหลังยกระดับขึ้นมาด้วยการใส่เสื้อราชปะแตนนุ่งผ้าม่วง เมื่อถึงลำดับที่จะให้ลูกวงได้เรียนเพลงหน้าพาทย์ เช่น เพลงตระโหมโรง โหมโรงกลางวัน เป็นต้น เจ้าของวงจะดูฤกษ์ยามยามดี และจะทำพิธีกันในวันพฤหัสบดี เช่น เดือน ๙ หรือขึ้น ๙ ค่ำ เป็นต้น ถ้าหากมีคนมาอ่านโองการจะไม่เรียกเพลงหน้าพาทย์มากเหมือนในปัจจุบัน ส่วนการครอบ ในสมัยโบราณไม่ได้เรียกว่า “ครอบ” จะเรียกว่า “ไหว้ครูแล้วจับมือ” ที่เรียกว่าครอบเป็นการเขียนตำราขึ้นในภายหลัง มี การเปิดเป็นหลักสูตรเพื่อใช้ในการสอน และการเพื่อการศึกษาของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันราชภัฏ เป็นต้น จากการสัมภาษณ์ ครูเดช คงอิม วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ได้กล่าวว่า “ครูมนตรี ตราโมท ได้เขียนตำราขึ้นมาโดยให้ความหมายของการครอบว่า “เป็นการประสิทธิหรือได้รับการอนุญาตแล้ว ต่อมาพัฒนาการมา เป็นการครอบฉิ่ง ทางด้านช่างศิลป์การครอบ คือ การจับมือให้เขียน ทางด้านนาฏศิลป์การครอบ คือ การจับมือให้รำ ส่วนทางด้านดนตรีไทยการครอบ คือ การจับมือให้ตี”

๖. จารีตการถ่ายทอด สมัยที่ยังไม่มีสถาบันการศึกษาที่สอนด้านดนตรี จะเป็นการสอนแบบวิทยาทานที่เป็นแบบโบราณ เช่น พ่อสอนลูกสอนหลาน และสอนลูกศิษย์ในสำนักดนตรีของตน เป็นต้น ซึ่งในความเป็นคนดนตรีไทยแม้แต่จะเป็นเพียงลูกศิษย์ครูก็จะให้ความรักประดุจลูกหลาน ถึงจะให้วิชาไม่หมด หรือยิ่งความรู้ในเรื่องกลเม็ดเด็ดพราย กลวิธี และเทคนิคต่าง ๆ ก็ตาม ครูบางท่านจะถ่ายทอดให้จนหมด ซึ่งสิ่งนี้เป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของคนดนตรีไทย ยิ่งถ้าหากลูกหลานหรือลูกศิษย์อยู่ในวงของตนเองด้วยแล้ว จะให้วิชาความรู้อย่างเต็มที่ในหลายด้าน เช่น การจับไม้ ทำนอง กิริยามารยาทของนักดนตรี ทำให้รู้ว่าผู้บรรเลงคนนั้นเป็นลูกศิษย์ของครูท่านใด จึงเป็นที่มาของคำว่า **“ใครเป็นลูกศิษย์ใคร”** เป็นการถ่ายทอดแบบทางอ้อมด้วยการฟัง ด้วยการเห็น ไม่ว่าจะเป็นกลอนระนาด ทางเพลง วิธีการบรรเลงต่าง ๆ ส่วนการที่จะบอกหรือจะสอนใครนั้น ครูจะไม่ทำในสิ่งที่เรียกว่า **“โฉบฉ่าง”** ควรบอกให้มี ที่ทำ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกรับรู้การเป็นครูจนถึงการควบคุมวง ครูจะดูว่าคนที่สมควรรับความรู้ไปนั้น เขาพร้อมที่จะรับไหม จึงทำให้เป็นจารีตในวงการดนตรีไทยที่เรียกว่า **“หวง”** ซึ่งแท้จริงแล้วครูไม่ได้หวง แต่ด้วยเหตุที่มีประสบการณ์ในการที่บอกไปแล้วไม่ปฏิบัติตาม ดังคำพูดของครูโบราณที่ว่า **“ของกูของฉันมันไม่เนาไม่นอน อยากรู้ได้ก็มาเอา ไม่อยากได้ก็ไม่ให้ ให้มันตายไปกับตัวก็ได้”** การถ่ายทอดดนตรีจึงเป็นลักษณะแบบมุขปาฐะ ใครจะเรียนรู้สิ่งใดก็สามารถจดจำไปแต่สิ่งที่สำคัญ คือการให้แบบไม่ปิดบังอำพราง ซึ่งเป็นการถ่ายทอดแบบทางตรง คือ การมาต่อเพลงกับครู ถ้าหากผู้เรียนมีสติปัญญาดี ครูจะให้แบบทุ่มเทเป็นการแยกไปตามลักษณะของผู้เรียน ในการจะเข้าเพลง สวมส่งร้อง การเข้าหน้าทับ ใครขึ้นเพลงใครจะรับตรงไหน สิ่งเหล่านี้ต้องได้รับการถ่ายทอดทั้งสิ้น หากไม่ได้รับการถ่ายทอดต้องรู้จักการสังเกต ส่วนทางอ้อม คือ ครูพักลักจำ ฉะนั้นการเรียนดนตรีจะต้องผ่านครูไม่ว่าจะเรียนด้วยโน้ตหรือเทปก็ตาม หากได้รับการถ่ายทอดมาดีถือได้ว่าเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง การสอนในปัจจุบันอาจหลงลืมในรายละเอียดต่าง ๆ ที่มีความสำคัญอยู่ในบทเพลง เช่น ลูกเหินอะ ลูกแหนะ ของฆ้องวงใหญ่ที่ใช้ปลายไม้ฆ้องแตะไปที่ลูกฆ้องโดยไม่ให้เกิดเสียงและไม่กดไม้ฆ้อง วรคใดที่มีช่องไฟจะต้องแหะเป็นการให้จังหวะในตัว โดยเฉพาะระนาดทุ้มหากไม่ตีลูกแหนะจะทำให้ในการดำเนินจังหวะของเพลงไม่สม่ำเสมอหรือถล่าได้ และจะไม่รู้จักการประคบมือ

สังคมไทยกับวัฒนธรรมไทย

สุทธิชัย อรุณโน

ครู (คศ.๑)

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ยอมรับเอาพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ มีความหลากหลายเชื้อชาติ มีโครงสร้างแบบหลวม ๆ ในความหลากหลายเรื่องชาติพันธุ์ ศาสนา และวัฒนธรรม สามารถผสมผสานได้อย่างกลมกลืน เป็นสังคมที่มีลักษณะเฉพาะรักเสรีภาพ อิสระ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงาม มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองนับถือญาติ พี่ น้อง แบบเครือญาติ ยอมรับในระบบอาวุโส และระบบอุปถัมภ์ ไม่นิยมความรุนแรง ชอบการประนีประนอม รักความถูกต้อง ยุติธรรม อาศัยตามแหล่งน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ และใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ในปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยี มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน และมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการบริโภค ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีการดำเนินชีวิตทั้งในเมือง และชนบท ภาษา เอกลักษณ์บางอย่างที่อาจถูกกลืนไปบ้าง

สังคมไทยยังคงรักษาสังคมแบบเครือญาติ เครือพผู้ที่รักนับถือ รวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น ในสังคมชนบทที่ร่วมใจกันทำบุญตามเทศกาลที่เกิดจากความเชื่อทางศาสนาที่ตนนับถือ โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาที่คงอยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างช้านาน เกิดการหล่อหลอมให้เกิดความรักสามัคคี ประองดองกัน เชื้อเรื่องความดี เรื่องของกรรม (การกระทำของตน) ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว พระบาลีว่า “ยาทิสฺส วปะเต พิชฺช ตาทิสฺส ลปะเต ผลํ กลยถณการี กลยถณํ ปาปะการี จ ปาปะกํ” แปลว่า บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น ผู้ทำกรรมดี ย่อมได้ผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้ผลชั่ว คนไทยชอบการทำบุญในเทศกาลต่าง ๆ ไม่ว่าจะวันสงกรานต์ วันปีใหม่ วันตรุษจีน วันเข้าพรรษา ออกพรรษา วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สะท้อนให้เห็นว่าพลเมืองไทย มีความเชื่อทางศาสนาอย่างแน่นแฟ้น และเชื่อว่าการทำความดี ในภพปัจจุบันนี้เหมือนเป็นการสร้างเพื่อไปเกิดที่ดี ๆ ในภพใหม่ และนิยมการทำบุญเพื่ออุทิศให้แก่ญาติสายโลหิต เครือญาติที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไป การนำของขวัญ และน้ำอบน้ำหอมรดน้ำขอพร จากบิดามารดา และญาติผู้ใหญ่ เป็นการฝึกฝนคนให้มีความกตัญญู การทำบุญ ฯลฯ ล้วนเป็นการกลมเกลียวจิตใจให้มีความเสียสละเพื่อส่วนรวมมีความสามัคคี และความเอื้อเฟื้อ

สังคมไทยก่อเกิดเป็นชาติไทยมาได้ถึงปัจจุบันนี้ ทุกหย่อมหญ้าล้วนแลกด้วยหยาดเหงื่อกำลังแรงกาย ใจ ที่เสียสละของบรรพบุรุษไทยรุ่นต่อรุ่น ที่สานสืบทอดเจตนารมณ์ความเป็นปึกแผ่น ชาติไทยมีสถาบันหลักชัยให้คงมั่น ชาติไทยสถาพรที่ยิ่งใหญ่ไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้น หรือใต้อาณัติของพลเมืองชาติใด เพราะมีหลักชัยที่คงมั่น คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ที่ประชาชนเกิดความรักและหวงแหนก่อนกำเนิดเป็นวัฒนธรรมทางภาษากาย ภาษาพูด ที่งดงามเป็นเอกลักษณ์ไทย สังคมไทยกับวัฒนธรรมไทยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรืออาจจะเปรียบได้ว่าสังคมไทย คือ กำลังกาย วัฒนธรรมไทย คือ หัวใจ ทั้งสองส่วนรวมเข้าเป็นอันเดียวกัน คือ ร่างกายที่สมบูรณ์

คณิตศาสตร์กับการเล่นเกม

ไซโลมอน หะยิมะ
ครูผู้ช่วย

ปัจจุบันในโลกยุค ค.ศ. 2021 เทคโนโลยีมีความทันสมัย และมีเทคโนโลยีหนึ่งที่สำคัญถือว่าเป็นปัจจัยที่ ๕ ในการดำรงชีพนั่นคือ “เทคโนโลยีสมาร์ตโฟน” หรือโทรศัพท์มือถือ สมาร์ตโฟนเป็นที่แพร่หลายในสังคมไม่ว่าจะเป็นเด็ก หรือผู้ใหญ่ก็มีการนำมาเทคโนโลยีตัวนี้มาใช้อย่างแพร่หลายและหลาย ๆ ในปัจจุบันผู้ใหญ่หลาย ๆ คนก็คิดว่าการเล่นไม่ดี จะสามารถพัฒนาศักยภาพได้จริงหรือ

ในปัจจุบันเด็กไทยได้มีการเล่นเกมในสมาร์ตโฟน หรือโทรศัพท์มือถือเป็นจำนวนมาก แต่ทุกคนรู้หรือไม่ ว่าการเล่นเกมนั้น เกี่ยวข้องกับวิชาคณิตศาสตร์โดยตรง เพราะการเล่น เกม ช่วยให้สมองซีกซ้ายทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพ จะขออธิบายสมองซีกซ้ายอย่างคร่าว ๆ

สมองซีกซ้ายมีหน้าที่ในการทำงาน ดังนี้

๑. การใช้ตรรกะ (Logic)
๒. การคิดวิเคราะห์ (Analytic)
๓. การจัดเรียงลำดับ (Sequential)
๔. คณิตศาสตร์ (Mathematics)
๕. การใช้เหตุผล (Rational)
๖. ภาษา (Verbal)

จะเห็นว่าหัวข้อที่กล่าวมาข้างต้น เป็นแค่ส่วนหนึ่งในการทำงานของสมองซีกซ้ายเท่านั้น แต่ที่จะเห็นได้ชัด คือ การเล่นเกมจะต้องใช้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์มาช่วยในการพัฒนาศักยภาพของการเล่น เช่น ตรรกะ จะช่วยให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผลว่า ควรจะทำอะไรในสถานการณ์ภายในเกมหรือชีวิตจริง การคิดวิเคราะห์ จะช่วยให้นักเรียนสามารถแยกรูปแบบที่ผิดหรือถูกได้ภายในเกมนั้น ๆ และยังสามารถพัฒนาศักยภาพในการตัดสินใจ ในชีวิตจริงได้อีกด้วย การจัดเรียงลำดับ จะช่วยให้นักเรียนเรียงขั้นตอนว่าควรจะทำอะไร มีการวางแผนอย่างเป็นรูปแบบ เป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่นักเรียนได้ตั้งเอาไว้ การใช้เหตุผล จะช่วยในการตัดสินใจว่าสิ่งต่าง ๆ ควรทำหรือไม่ ภาษา จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาใหม่ ๆ ภายในเกมเหมือนการเรียนภาษาอังกฤษแบบง่าย ๆ จะเห็นว่าที่ผู้บรรยายกล่าวมาข้างต้น ล้วนเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ทั้งสิ้น

ดังนั้น คณิตศาสตร์และเกม จึงมีบทบาทมากในการเรียนรู้ของนักเรียนในปัจจุบันมาก หากพัฒนาไปในทางที่ดี เกมจะสามารถพัฒนาทักษะในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ได้เช่นกัน “รู้จักเรียนรู้และพัฒนาอย่างเป็นรูปแบบ ผมเชื่อว่า

ความสำเร็จจะอยู่ไม่ไกล”

เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยกับคำศัพท์ที่คนไทยมักใช้ผิด ๆ

ชนิษฐา แซ่ลิ้ม
ครูผู้ช่วย

ณ ปัจจุบัน เรามักจะนำคำภาษาอังกฤษมาใช้พูดปะปนกับภาษาไทย หรืออาจเรียกได้ว่าใช้ทับศัพท์ภาษาไทยไปเลย ซึ่งเป็นที่เข้าใจได้สำหรับคนไทยด้วยกัน หากทว่าบางครั้งเรานำคำศัพท์เหล่านั้นไปพูดกับเจ้าของภาษาและเป็นที่ยอมรับไม่น้อย แต่ไม่เป็นไร อย่างน้อยก็เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่ เราจะเริ่มใช้ภาษาอังกฤษกันมากขึ้นในชีวิตประจำวัน แต่เดี๋ยวก่อนมันจะดีไม่น้อยนะ หากเราใช้คำศัพท์ให้ถูกต้องก็จะดูเก๋ ๆ ไม่ใช่ขี้เหร่เลยเชียวนะ เอ้า! เรามาเริ่มกับคำที่เรามักจะใช้ผิดกันเลย

คำแรก Play internet
มาดุดตัวอย่างกันจ้า

เปลี่ยนเป็น surf the internet
What did you do last night, Pual?
I surfed the internet all night.

ของแถมจ้า Surf ปกติแล้วจะแปลว่า เล่นกระดานโต้คลื่นจ้า

มาต่อกันที่คำที่สองกัน “วันนี้ฉันไป fitness มาละ” ต้องเปลี่ยนเป็นแบบนี้ “วันนี้ฉันไป gym มา” เพราะคำว่า fitness แปลว่าสมรรถภาพทางร่างกาย ส่วน Gym แปลว่า สถานที่ออกกำลังกายนั่นเอง ตัวอย่าง *I go to the gym.* ถัดไปคือคำว่า “check bill ค่ะพี่” เรา ๆ หลายท่าน คงจะเคยใช้กันบ่อย แบบนี้ขอบอกว่าต้องเลือกเอาคำใดคำหนึ่งเท่านั้นนะ ค่ะ จะ Check please หรือ Bill please เลือกได้ตามชอบใจเลยคะ

มาต่อกันแบบรวี ๆ “แหม เธอ ดูผู้หญิงที่เดินผ่านมานั้นสิ แต่งตัว Hi-so มาก ๆ” คำว่า Hi-so ไม่มีนะคะ ต้องใช้คำว่า Hi-class หรือ classy ถึงจะถูกต้องจ้า “Wow, she is hi-class. Or she is classy.”

บางครั้งเราก็อยากขอแจมไปเกี่ยวกับเพื่อน หรือไปร่วมกลุ่มกับใคร แต่ เอ๊ะ คำว่า แจม นั้น ใช้ไม่ได้นะคะ ต้องพูดว่า Join ถึงจะถูกต้อง เช่น Can I join with you? ฉันขอเข้าร่วมหน่อยจะได้มั๊ยจ๊ะ ถึงจะถูกต้องที่สุด

มาที่คำสุดท้ายกันคะ หากเราทำอะไรให้ใครแล้ว เรามักจะได้รับคำว่า Thank you เป็นคำตอบแทนแล้ว เรามนุษย์ผู้มีความเกรงใจเรามากจะตอบว่า Never mind อะ ๆ ๆ ๆ ๆ ๆ แบบนี้ไม่ได้นะคะ เพราะจะแปลว่า ชั่งมันเถอะ! คงฟังคงถึงกับตกใจว่า เราไปรบกวนอะไรให้เขาไม่พอใจหรือนี่ เนื่องจากคำว่า Never mind แปลว่า ชั่งเถอะ ดังนั้นอย่าแผลงไปพูดเชียวนะคะ ให้พูดว่า Your welcome (ด้วยความยินดีค่ะ) พร้อมยิ้มสวย ๆ ด้วยนะคะ

เขียนมาก็ยาวมากแล้ว สารก็มีบ้างเล็กน้อย ฮาฮา หวังว่า ผู้อ่านจะได้ประโยชน์จากการอ่านนะคะ ไว้เจอกันใหม่ฉบับหน้าคะ

ประมวลภาพกิจกรรม

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ จัดการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ดุริยางคศิลป์ เนื่องในงานฉาบปัดกิจศพ อาจารย์อนันต์ ศิริพันธ์ ณ วัดกลาง ตำบลบ้านขวาง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ท่านขจรเกียรติ รักพานิชชมณี ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง ตรวจสอบเพื่อให้เกิดกำลังใจและตรวจเยี่ยมมาตรการให้การป้องกันโควิด-๑๙

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ ร่วมพิธีรับราชทานเครื่องราชฯ ชั้นสายสะพาย ประจำปี ๒๕๖๓ ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

ประมวลภาพกิจกรรม

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ จัดการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ดุริยางคศิลป์ เนื่องในงานฉาบนภิจศพ นายอิทธิรงค์ พึ่งบุญ ณ ออยุธยา ณ วัดศรีพร ตำบลบ้านขวาง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

๑๓-๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ จัดการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ดุริยางคศิลป์ เนื่องในงานฉาบนภิจศพ คุณสวัสดิ์ เลิศเจริญศิลป์ ณ วัดนางในธัมมิการาม ตำบลศาลเจ้าโรงทอง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ จัดการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ดุริยางคศิลป์ ในงานฉาบนภิจศพ ณ วัดลาดปลาเค้า กรุงเทพมหานคร

ประมวลภาพกิจกรรม

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ กิจกรรมการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ในรายวิชาทักษะศิลปะการแสดง โดยนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรีปีที่ ๓ สาขานาฏศิลป์ไทย "เอกัตนาฏยวิจิตร" ณ ห้องประชุมเทพสโมสร ชั้น ๕ อาคารเอนกประสงค์

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ ต้อนรับคณะอาจารย์จากวิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี เข้าศึกษาดูงานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ผู้อำนวยการฯ เข้ารับเกียรติบัตร ในพิธีมอบเกียรติบัตรแก่ผู้นำชุมชน องค์กร และอำเภอ คุณธรรมต้นแบบและโรงเรียนผู้สนับสนุนการดำเนินงานโครงการประกวดบรรยายธรรม ณ อุโบสถวัดขุนอินทประมูล อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

ประมวลภาพกิจกรรม

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ เข้าร่วมพิธีพระธรรมเทศนา พิธีห่มผ้าพระพุทธรูปไสยาสน์ และพิธีเวียนเทียนรอบพระพุทธรูปไสยาสน์ ในงานส่งเสริมพระพุทธรูปศาสนา เนื่องในเทศกาลวันมาฆบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๔ จังหวัดอ่างทอง ณ พุทธมณฑลจังหวัดอ่างทอง วัดขุนอินทประมูล

๒ มีนาคม ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ ร่วมพิธีถวายเครื่องราชสักการะพระบิดาแห่งมาตรฐานการช่างไทย พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในวันมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ ณ หอประชุมอำเภอเมืองอ่างทอง

๔ มีนาคม ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ ฝ่ายวิชาการและงานวิจัย ทำการสอบคัดเลือกนักเรียน สาขานาฏศิลป์ สาขาดริยางคศิลป์ เพื่อเข้ารับรางวัลนริศรานูวัตติวงศ์ ประจำปี ๒๕๖๔

ประมวลภาพกิจกรรม

๗ มีนาคม ๒๕๖๔ คณะผู้บริหาร คณะครูภาคศึกษาทั่วไป และนักเรียน
เดินทางร่วมการแข่งขันทักษะทางวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ ๕
ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓ ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

๘ มีนาคม ๒๕๖๔ คณะผู้บริหาร คณะครูภาคศึกษาทั่วไป และนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะ
ทางวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ ๕ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓ ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ ร่วมประชุม CONFERENCE และประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของนางนิภา โสภาสัมฤทธิ์ อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

ประมวลภาพกิจกรรม

๑๑ มีนาคม ๒๕๖๔ รับมอบโล่เหรียญทองคุณภาพ ภาคศึกษาทั่วไป ทำพิธีมอบเกียรติบัตรแก่นักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันทักษะทางวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ ๕

๑๑ มีนาคม ๒๕๖๔ คณะครูร่วมประชุมโครงการจัดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ประจำปี ๒๕๖๓ ณ หอประชุมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้า ๙๐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

๑๑ มีนาคม ๒๕๖๔ กิจกรรมการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๓ ณ เวทีนาฏดุริยสังคีต

ประมวลภาพกิจกรรม

๑๓-๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ เป็นสนามสอบระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓

๑๘-๑๙ มีนาคม ๒๕๖๔ โครงการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

๑๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ฝ่ายวิชาการและงานวิจัย ได้จัดเสนอผลงานเสนอผลงานนักเรียน นักศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓

ประมวลภาพกิจกรรม

๑๙ มีนาคม ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ ผู้บริหาร คณะครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา เป็นเจ้าภาพสวดอิศกรรม พระพุทไธสวรรย์วรคุณ อดีตเจ้าอาวาสวัดพุทไธสวรรย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒๑ มีนาคม ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ ฝ่ายวิชาการและงานวิจัย ได้การสอบคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อ (รอบทั่วไป) ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๔

๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔ งานสถานักเรียนและสโมสรนักศึกษา กิจกรรมเลือกคณะกรรมการ สถานักเรียน ปีการศึกษา ๒๕๖๔ ณ อาคารนาฏดุริยางคศิลป์

ประมวลภาพกิจกรรม

๒๔ มีนาคม ๒๕๖๔ งานสถานักเรียนและสโมสรนักศึกษา จัดกิจกรรมรับ-มอบหน้าที่
แก่คณะทีมงานสถานักเรียนใหม่ และคณะทำงาน ณ บริเวณลานกิจกรรมหน้าเสาธง

๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ ร่วมเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมนายวีร์รฎุทธ์ ปุตุระเศรณี
อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง ณ วัดชัยมงคล

๒๗-๒๘ มีนาคม ๒๕๖๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จัดโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน
ด้านภาษาต่างประเทศ (ค่ายภาษาอังกฤษ) สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒
ประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ ๒ และนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ ๒

ประมวลภาพกิจกรรม

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ ร่วมต้อนรับคณะครูและผู้แสดงของวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี,ลพบุรี และจันทบุรี ในการมาร่วมซ้อมการแสดงพิธีเปิดงาน ๔ ภาค ห้องประชุมเทพสโมสร ชั้น ๕ อาคารอเนกประสงค์

๒๙-๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔ สำนักงานคลังจังหวัดอ่างทอง และคณะผู้เข้าร่วมอบรม โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์

๒๙ มีนาคม ๒๕๖๔ งานสถานักเรียนและสโมสรนักศึกษา ได้จัดกิจกรรมอำลาห้องเรียนให้กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓,๖

ประมวลภาพกิจกรรม

๑ เมษายน ๒๕๖๔ ท่านผู้อำนวยการฯ และคณะผู้บริหาร ร่วมมอบรางวัลอันทรงนาฏดุริยดุซฎี สำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนดีเด่น และมอบเกียรติบัตรยอดเยี่ยมที่กการอ่าน ภาคเรียนที่ ๒

๑ เมษายน ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯจัดโครงการอบรมพัฒนาผู้สอนเพื่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ของภาควิชาดุริยางคศิลป์

๑ เมษายน ๒๕๖๔ งานสภานักเรียน และสโมสรนักศึกษาโครงการพัฒนานักศึกษา ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ฯ ณ ห้องปฏิบัติไชนยักษ์ ชั้น ๕ อาคารนาฏดุริยางคศิลป์

ประมวลภาพกิจกรรม

๑ เมษายน ๒๕๖๔ งานรณสถานักเรียนและงานสโมสรมักศึกษ จัดกิจกรรมปัจฉิมนิเทศ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มัธยมศึกษาปีที่ ๖ และนักศึกษาชั้นปี ๕ ณ ห้องประชุมเทพสโมสร ชั้น ๕ อาคารอเนกประสงค์

๒ เมษายน ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ จัดโครงการสองเมษายอยศพระกนิษฐาธิราชเจ้า เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๕ เมษายน ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ จัดโครงการอบรมพัฒนาผู้สอนเพื่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ของภาควิชาศึกษาทั่วไป

ประมวลภาพกิจกรรม

๕-๖ เมษายน ๒๕๖๔ ร่วมงานการแสดงนาฏดุริยางคศิลป์สร้างสรรค์ ระดับชาติ ในงานมหกรรม ศิลปวัฒนธรรมไทย “เบิกฟ้าบัณฑิตพัฒนศิลป์ สู่แผ่นดินถิ่นอีสาน” ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

๖ เมษายน ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ ร่วมงานวันรัฐพิธีวัน จักรี ณ หอประชุมอำเภอเมืองอ่างทอง

๒๕ เมษายน ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ ร่วมงานวันรัฐพิธี วันคล้ายวันสวรรคตสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ บริเวณลานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ

๑๒-๑๖ เมษายน ๒๕๖๔ วิทยาลัยฯ นำคณะร่วมแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ การแสดงละครชาตรี เรื่องพระสุธน-มโนราห์ และการบรรเลงวงเครื่องสายไทย ในงาน “อัมบุญ สุขใจ ปีใหม่ ไชโย” ณ วัดไชโยวรวิหาร